

VÅR REFERANSE

DERES REFERANSE

DATO

14.05.2024

Tilsynsrapport

1. Sakens bakgrunn

Finanstilsynet mottok i april 2023 opplysninger fra Brønnøysundregistrene om at det daværende regnskapsselskapet [REDAKTERT] hadde signert en rekke bekreftelser på aksjeinnskudd basert på forfalsket dokumentasjon i form av bekreftelser fra bank. De forfalskede bekreftelsene viste at aksjeinnskudd var innsatt på bankkontoen til den regnskapsselskapet hadde utstedt bekreftelsene til, uten at dette var tilfelle.

På denne bakgrunn ba Finanstilsynet i brev 15. juni 2023 om regnskapsselskapets redegjørelse for rutineene knyttet til hvilke vurderinger som skal gjennomføres før regnskapsselskapet påtar seg et nytt oppdrag, hvilke kundetiltak som ble gjennomført for de aktuelle oppdragene, samt hvilke kontroller regnskapsselskapet gjennomfører før det signerer bekreftelser om at aksjeinnskudd er innbetalt. Finanstilsynet ba også om at oppdragsavtaler og annen relevant dokumentasjon ble oversendt sammen med redegjørelsen. Regnskapsselskapets redegjørelse er mottatt i brev 30. juni 2023. Selskapet ba om sletting av godkjenning som regnskapsselskap 8. januar 2024 og godkjenningen opphørte 28. februar 2024.

Regnskapsselskapet har i redegjørelsen orientert om hvilke etterfølgende tiltak som er iverksatt etter at det ble kjent med at bekreftelsene var avgitt på feilaktig grunnlag, herunder gjennomgang av selskapets risikovurdering og hvitvaskingsrutiner, samt utarbeidelse av særskilt rutine dersom nøkkelpersonell med ansvar for arbeid med antihvitvasking ikke er tilgjengelig. Det er i tillegg utarbeidet særskilt rutine for etablering av aksjeselskap med tilhørende bekreftelse av aksjeinnskudd.

2. Bekreftelser av aksjeinnskudd

Det følger av aksjeloven § 2-18 andre ledd at aksjeinnskuddet skal være ytet fullt ut før et selskap meldes til Foretaksregisteret, og at det i meldingen til Foretaksregisteret skal opplyses om at selskapet har mottatt aksjeinnskuddet. Ved pengeinnskudd er aksjeinnskuddet mottatt når det er overført til en konto tilhørende det selskapet som er under stiftelse. For at Foretaksregisteret skal kunne legge til grunn at selskapet faktisk har mottatt aksjeinnskuddet, er det krav om at en tredjepart skal bekrefte at aksjeinnskuddet er mottatt av selskapet. Når aksjeinnskuddet gjøres i penger, kan blant andre statsautoriserte regnskapsførere avgi slike bekreftelser. Den som bekrefter innskuddet, er solidarisk ansvarlig for innbetalingen av aksjeinnskuddet, jf. aksjeloven § 2-19 første ledd.

FINANSTILSYNET

Revierstredet 3
Postboks 1187 Sentrum
0107 Oslo

Telefon 22 93 98 00

post@finansstilsynet.no
www.finanstilsynet.no

Saksbehandler

Wenche Falch-Hennum
Dir. tlf. 22 93 97 12

Det fremgår av innsendt redegjørelse at en ny kunde tok kontakt med regnskapsselskapet våren 2023 og ønsket å få bekreftet aksjeinnskudd for en rekke selskaper. Det ble opplyst at kunden drev med opprettelse og salg av aksjeselskaper. Finanstilsynet har fra Brønnøysundregistrene fått opplyst at det gjelder ca. [REDAKERT] bekræftelser for totalt kr [REDAKERT]. Bekreftelse av aksjeinnskudd er en tjeneste som ikke har vært utført av regnskapsselskapet tidligere.

Etter at regnskapsselskapet hadde avklart at det skulle gjennomføre bekræftelsene, fremgår det av redegjørelsen at hvitvaskingsansvarlig i selskapet ble bedt om å gjennomføre kundetiltak i henhold til selskapets rutiner. Det ble ikke påsett at dette ble gjennomført. Regnskapsselskapet startet likevel prosessen med å utstede bekræftelsene basert utelukkende på de forfalskede bekræftelsene.

Brønnøysundregistrene tok kontakt med regnskapsselskapet i ettertid og informerte om at dokumentasjonen som var fremlagt for regnskapsselskapet var forfalsket.

Finanstilsynets vurdering

Tidligere var det bare revisorer og finansforetak som kunne avgi bekræftelse på aksjeinnskudd ved innbetaling av penger etter aksjeloven § 2-18. I 2017 ble adgangen til å bekrefte aksjeinnskudd i penger utvidet til å også omfatte statsautoriserte regnskapsførere. Utvidelsen ble blant annet begrunnet av departementet i forarbeidene¹ med at statsautoriserte regnskapsførere er en regulert profesjon under tilsyn. Det må derfor kunne legges til grunn en tillit til at statsautoriserte regnskapsførere som avgir en slik bekræftelse har tilstrekkelig kompetanse og aktsomhet til å gjøre dette. Det er svært uheldig for denne tilliten at det kan reises tvil om statsautoriserte regnskapsførere forstår hva et slikt bekræftelsesoppdrag innebærer.

Finanstilsynet mener det er svært alvorlig at regnskapsselskapet har bekreftet at aksjeinnskudd er innbetalt til nystiftede selskaper når dette ikke er i samsvar med de faktiske forhold.

3. Etterlevelse av hvitvaskingsregelverket

Rapporteringspliktige skal gjennomføre en virksomhetsinnrettet risikovurdering hvor blant annet egen virksomhet, virksomhetens produkter, tjenester og kundeforhold, type kunder og geografiske forhold skal tas i betraktning, jf. hvitvaskingsloven § 7. Risikovurderingene skal dokumenteres og holdes oppdatert. Risikovurderingen skal danne grunnlaget for utarbeidelsen av selskapets hvitvaskingsrutiner. Etter hvitvaskingsloven § 8 skal rapporteringspliktige ha oppdaterte rutiner for å sikre at virksomheten håndterer identifisert risiko og oppfyller plikter etter hvitvaskingslovgivningen. Rutinene skal dokumenteres og være fastsatt på øverste nivå hos den rapporteringspliktige. Det skal i tillegg utpekes en person i ledelsen som skal ha et særskilt ansvar for å følge opp rutinene og påse at disse etterleves. Rapporteringspliktige skal også sikre at ansatte gis opplæring slik at de er kjent med virksomhetens forpliktelser etter hvitvaskingsregelverket og er i stand til å gjenkjenne forhold som kan indikere hvitvasking. Opplæringen skal gis jevnlig slik at kunnskapen vedlikeholdes og oppdateres, jf. hvitvaskingsloven § 36.

Hvitvaskingsloven § 25 krever at det skal gjennomføres nærmere undersøkelser dersom rapporteringspliktige avdekker forhold som kan indikere at midler har tilknytning til hvitvasking og terrorfinansiering. Formålet med undersøkelsene er å få bekreftet eller avkreftet om det er forhold som gir grunnlag for mistanke om hvitvasking eller terrorfinansiering. Etter hvitvaskingsloven § 25 andre ledd bokstav e, følger at det alltid skal gjennomføres nærmere undersøkelser dersom det avdekkes forhold som avviker fra den rapporteringspliktiges kjennskap til kunden, kundeforholdets formål og tilsiktede art, eller en transaksjon på annen måte har uvanlig karakter.

¹ Prop. 112 L (2016-2017) s. 88-89

Rapporteringspliktige skal etter hvitvaskingsloven § 26 oversende opplysninger til Økokrim dersom det etter nærmere undersøkelser foreligger forhold som gir grunnlag for mistanke om hvitvasking eller terrorfinansiering.

Det følger av forarbeidene² til hvitvaskingsloven at terskelen for at undersøkelsesplikten utløses er lav, det vil si at den inntreffer dersom den rapporteringspliktige avdekker *forhold* som kan indikere at virksomheten blir forsøkt brukt, brukes eller har blitt brukt som ledd i hvitvasking. Dette innebærer at det ikke bare er transaksjoner som utløser undersøkelsesplikt, men også for eksempel kundens atferd ved kontakt med den rapporteringspliktige eller eventuelle reaksjoner knyttet til gjennomføring av kundetiltak. At terskelen er lav vil i praksis bety at avvik fra normal kundeatferd vil utløse undersøkelsesplikt.

For at regnskapsselskapet skal kunne bidra til forebygging av hvitvasking og terrorfinansiering, er det sentralt at pliktene i hvitvaskingsloven kapittel 4 om kundetiltak følges. For å sikre dette, må det foreligge skriftlige rutiner som angir hvilke kundetiltak som skal gjennomføres og konkret hvordan disse skal gjennomføres.

Regnskapsselskapets rutiner for vurderinger og kontroller i forkant av å påta seg oppdrag er innsendt. Det fremgår her at hvert oppdrag skal vurderes etter blant annet kapasitet og kompetanse, samt at risikobasert kundekontroll skal gjennomføres. Det fremgår av redegjørelsen at det ble gjort en vurdering av oppdragets art og omfang, som etter regnskapsselskapets oppfatning innebar at det ikke var nødvendig med oppdragsavtale, og at det var tilstrekkelig at oppdraget ble bekreftet i e-post med kunden. Det fremgår videre av redegjørelsen at regnskapsselskapets hvitvaskingsansvarlig i den aktuelle perioden var fraværende som følge av permisjon. Vedkommende ble likevel bedt om å gjennomføre kundetiltak. Regnskapsselskapet kontrollerte ikke om kundetiltak ble gjennomført, og avdekket derfor ikke at det ikke var blitt gjort.

Rapporteringspliktige bør i forbindelse med kundetiltak tilknyttet kundeforholdets formål og tilsiktede art innhente informasjon om midlene som skal inngå i kundeforholdet. Dersom kundeforholdet har indikasjoner på høy risiko, skal informasjon om midlenes opprinnelse hentes inn. Det vises til Finanstilsynets rundskriv 4/2022.

Det er opplyst i redegjørelsen at kunden hadde til hensikt å opprette aksjeselskaper som senere skulle selges som "hylleselskaper". Det er ikke gjort noen nærmere vurdering av hvordan kunden ønsket å bruke tjenesten regnskapsselskapet leverte, altså kundeforholdets tilsiktede art.

Regnskapsselskapet har videre oversendt sin virksomhetsinnrettede risikovurdering etter hvitvaskingsloven § 7 og rutinene etter § 8. Dokumentasjonen viser at det er benyttet maler utarbeidet av bransjeforeningen for revisorer som regnskapsselskapet har tilpasset egen virksomhet. Det fremgår av risikovurderingen at regnskapsselskapets risiko for å bli misbrukt til hvitvasking eller terrorfinansiering primært er knyttet til attestasjoner og rådgivning. Risikovurderingen omfatter imidlertid ingen vurdering av nye tjenester eller at det skal foretas en spesifikk risikovurdering knyttet til nye kunder. Finanstilsynet presiserer at regnskapsselskapet må forstå hvordan selskapets ulike tjenester kan være egnet til å bli brukt av oppdragsgivere som ønsker å hvitvaske, finansiere terror eller gjennomføre annen økonomisk kriminalitet. Ettersom det i dette tilfellet dreide seg om både en ny kunde og en ny tjeneste som skulle utføres, må det forventes at selskapet foretar en vurdering av om dette kunne utgjøre en økt risiko. Finanstilsynet er av den

² Prop. 40 L (2017-2018) s. 107-108

oppfatning at selskapet ikke har fulgt sine plikter om å gjennomføre kundetiltak etter hvitvaskingsregelverket.

Det er bekreftet i innsendt redegjørelse at det ikke er gjennomført kundetiltak i dette tilfellet. Aktuelle risikoer som kunne være relevante for regnskapsselskapets virksomhet er dermed ikke identifisert eller vurdert. Det foreligger heller ingen dokumentasjon som viser om regnskapsselskapet hadde kontrollert om kunden hadde konsesjon som tilbyder av virksomhetstjenester, slik det oppgitte formålet med virksomheten krever. I dette tilfellet drev kunden virksomhet som kan utløse plikt til å ha godkjenning etter hvitvaskingsloven kapittel 8, jf. hvitvaskingsloven § 2 første ledd, bokstav j.

Finanstilsynets vurdering

Et velfungerende system for å avdekke og forebygge hvitvasking og terrorfinansiering forutsetter god etterlevelse fra de rapporteringspliktiges side. Etterlevelse av hvitvaskingsregelverket kan også forbygge andre former for profittmotivert kriminalitet. Godkjente regnskapsselskaper og statsautoriserte regnskapsførere har en viktig oppgave knyttet til å hindre eller avdekke økonomisk kriminalitet, blant annet på grunn av unik innsikt i sine kunders økonomiske transaksjoner. Det vises også til at regnskapsforetak i nasjonal risikovurdering (NRA 2022), generelt er ansett å representere betydelig risiko å bli utnyttet til hvitvasking og terrorfinansiering.

Det fremgår av redegjørelsen at det ble tatt kontakt med selskapets hvitvaskingsansvarlig som på tidspunktet ikke var tilgjengelig for selskapet. Regnskapsselskapet påså ikke at gjeldende rutiner etter hvitvaskingsregelverket ble fulgt. Regnskapsselskapet startet dermed arbeidet med å bekrefte aksjeinnskudd og å bistå med å stifte selskapene uten å ha fått gjennomført kundetiltakene. Finanstilsynet mener det er svært alvorlig at selskapet bekreftet en rekke aksjeinnskudd før kundetiltak ble gjennomført. Tiltakene som skulle blitt gjennomført kunne ha avdekket forhold som kunne indikere at virksomheten ble forsøkt brukt som ledd i hvitvasking.

Det er helt grunnleggende at rapporteringspliktige kjenner sine kunder. Det fremgår av forarbeidene til hvitvaskingsloven at ved å kjenne kundenes identitet og formålet med kundeforholdet, blir rapporteringspliktige i stand til både å oppdage om kundeforholdet misbrukes av andre enn kunden, og om kundeforholdet misbrukes til andre formål enn det kunden oppga i forbindelse med inngåelsen av kundeforholdet. Etter Finanstilsynets oppfatning har godkjente regnskapsselskaper høyt potensial for å bli brukt til å legitimere økonomisk kriminalitet, og risikoen øker ytterligere dersom tilstrekkelige undersøkelser ikke gjennomføres. Det understrekes derfor at Finanstilsynet ser alvorlig på at regnskapsselskapet ikke gjennomførte kundetiltak og øvrige undersøkelser før det bisto kunden med å bekrefte aksjekapital.

Finanstilsynet forutsetter at statsautoriserte regnskapsførere og godkjente regnskapsselskaper setter seg inn i det regelverket som gjelder for virksomheten. Hvitvaskingsloven er et sentralt regelverk der statsautoriserte regnskapsførere skal ivareta viktige samfunnsmessige interesser. Gjennom regnskapsførerloven er godkjente regnskapsselskaper underlagt regelverk som skal sikre styring og kontroll av risiko og oppdragsutførelse. Dette innebærer at regnskapsselskapet er godt kjent med alminnelige prinsipper for risikostyring og internkontroll, som også er de som gjelder for styring og kontroll av risikoen etter hvitvaskingsloven. For at denne risikoen skal håndteres på forsvarlig måte i samsvar med hvitvaskingsloven, må regnskapsselskapet ha oppmerksomhet rettet mot dette området, prioritere arbeidet og sette av tilstrekkelige ressurser, herunder sørge for nødvendig opplæring.

4. Finanstilsynets oppsummering

De påpekte mangler i etterlevelsen av regnskapsselskapets rutiner er alvorlig. Regnskapsselskapet har bekreftet et stort antall aksjeinnskudd som utgjør et vesentlig beløp samlet sett. Opprettelse av aksjeselskaper uten at aksjekapitalen var reell kan påføre tredjemenn potensielle tap, f.eks. ved konkurs. Videre kan det være risiko for at disse selskapene kunne fått innvilget lån eller kreditter basert på uriktig grunnlag. Etter Finanstilsynets vurdering ville gjennomføringen av kundetiltakene og undersøkelser knyttet til innbetalingene av innskuddene vært egnet til å avdekke at det ikke var grunnlag for bekreftelsene som ble avgitt.

Finanstilsynet mener regnskapsselskapet har sviktet i gjennomføringen av bekreftelsesoppdraget. Finanstilsynet mener også det foreligger brudd på hvitvaskingsregelverket i denne saken og har vurdert å ilegge overtredelsesgebyr. Finanstilsynet har likevel funnet at det ikke skal ilegges gebyr i denne omgang. Registreringen av aksjeselskapene ble stoppet og selskapet har redegjort for en rekke tiltak som ble iverksatt umiddelbart selskapet ble oppmerksom på forholdet.

Selskapets godkjenning som regnskapsselskap er senere slettet. Finanstilsynet presiserer imidlertid at de avdekkede forholdene vil bli tillagt vekt dersom Finanstilsynet mottar signaler eller i annen tilsynssammenheng kommer over at personer tilknyttet det tidligere regnskapsselskapet ikke etterlever sine plikter etter hvitvaskingsregelverket i utøvelsen av regnskapsføringsvirksomhet.

For Finanstilsynet

Anders Grini
konst. seksjonssjef

Wenche Falch-Hennum
tilsynsrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.